

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНІКО-ТАКТИЧНИХ ДІЙ ГРАВЦІВ У ПРОФЕСІЙНИХ ФУТБОЛЬНИХ КОМАНДАХ

Кравченко Ігор Миколайович,

доцент кафедри теорії та методики спорту

Навчально-наукового інституту фізичної культури

Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

ORCID ID: 0000-0003-2304-3356

У статті розглянуто особливості техніко-тактичних дій гравців у професійних футбольних командах в умовах сучасного розвитку гри. Актуальність дослідження зумовлена виявленням відставання вітчизняних футболістів від провідних зарубіжних гравців за рівнем техніко-тактичної підготовленості та недостатньою ефективністю національної системи підготовки футбольного резерву. Метою дослідження є аналіз техніко-тактичної підготовленості висококваліфікованих футболістів.

Методологічну основу роботи становили теоретичний аналіз і синтез науково-методичної літератури, педагогічне спостереження, контроль та оцінка показників техніко-тактичних дій, а також методи математичної статистики. Аналіз змагальної діяльності здійснювався на основі відеоспостережень із використанням кількісних і якісних показників індивідуальних, групових та командних техніко-тактичних дій, зокрема розподілу передач між гравцями та кількості дій у штрафному майданчику суперника.

У результаті дослідження визначено інформативні критерії оцінки техніко-тактичної підготовленості та ефективності атакуючих дій у професійному футболі. Встановлено, що кількість і якість техніко-тактичних дій у штрафному майданчику суперника, особливо удари по воротах, мають вирішальний вплив на результат матчу. Графічний аналіз ігрових взаємодій дозволив виявити особливості командної взаємодії в різних зонах поля та підтвердив зв'язок між груповими тактичними діями і застосуванням тактичної системи 1-4-3-3.

Зроблено висновок, що ефективність техніко-тактичних дій у професійному футболі значною мірою залежить від рівня ігрового мислення, злагодженості командних взаємодій, тактичної дисципліни та психологічної готовності гравців. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення системи техніко-тактичної підготовки професійних і юнацьких футбольних команд.

Ключові слова: футбол, техніко-тактичні дії, ігрове мислення, тактична підготовка, змагальна діяльність, професійні футбольні команди.

Kravchenko Igor. Features of technical and tactical actions of players in professional football teams

The article examines the features of technical and tactical actions of players in professional football teams under the conditions of modern game development. The relevance of the study is determined by the identified lag of domestic football players behind leading foreign athletes in terms of technical and tactical preparedness, as well as by the insufficient effectiveness of the national system for training football reserves. The purpose of the study is to analyze the technical and tactical preparedness of highly qualified football players.

The methodological framework of the research includes theoretical analysis and synthesis of scientific and methodological literature, pedagogical observation, control and evaluation of indicators of technical and tactical actions, and methods of mathematical statistics. The analysis of competitive activity was carried out on the basis of video observation using quantitative and qualitative indicators of individual, group, and team technical and tactical actions, in particular the distribution of passes between players and the number of actions in the opponent's penalty area.

As a result of the study, informative criteria for assessing the level of technical and tactical preparedness and the effectiveness of attacking actions in professional football were identified. It was established that both the quantity and quality of technical and tactical actions in the opponent's penalty area, especially shots on goal, have a decisive impact on match outcomes. Graphic analysis of game interactions made it possible to identify the features of team cooperation in different zones of the field and confirmed the relationship between group tactical actions and the use of the 1-4-3-3 tactical system.

It is concluded that the effectiveness of technical and tactical actions in professional football largely depends on the level of game thinking, the coherence of team interactions, tactical discipline, and the psychological readiness of players. The obtained results can be used to improve the system of technical and tactical training of professional and youth football teams.

Key words: football, technical and tactical actions, game thinking, tactical training, competitive activity, professional football teams.

Вступ. Матеріали аналітичних звітів експертів, присвячених Чемпіонатам світу з футболу ФІФА 2014, 2018, 2024 років та Чемпіонатам Європи U-19 (2025 р.), засвідчують наявність відставання вітчизняних футболістів від провідних іноземних гравців за рівнем техніко-тактичної підготовленості [11; 12]. Водночас відзначається недостатня ефективність національної системи підготовки спортивного резерву у футболі. У зв'язку з цим актуалізується потреба в її оновленні та вдоскона-

ленні, що на сьогодні визначено одним із пріоритетних напрямів розвитку вітчизняного футболу відповідно до «Стратегії розвитку футболу-2030».

Професійний футбол зазнає інтенсивних і глибоких трансформацій, що зумовлює зростання вимог як до фізичної, так і до психічної готовності спортсменів. Сучасний футболіст повинен у найкоротший час адекватно оцінювати ігрові ситуації, ухвалювати оптимальні рішення, прогнозувати подальший розвиток подій і вод-

ночас діяти максимально точно та ефективно в умовах гри [1; 3; 10]. Зарубіжні дослідники акцентують увагу на значущості здатності до концентрації, уважності в ігрових епізодах, адекватної реакції, компетентної оцінки ситуацій та безперервного накопичення практичного досвіду, умінь і навичок [2; 4]. Зокрема, у системі підготовки футбольного резерву Англії близько 82% тренувального часу спрямовано на розвиток здатності приймати раціональні рішення під час гри. Основу так званого «тактичного» мислення становлять тактичні дії, що забезпечують розв'язання конкретних завдань у постійно змінюваних і нестандартних ігрових умовах [8; 10].

У системі тактичної підготовки футболістів ключове значення має формування взаєморозуміння між гравцями як під час тренувальних занять, так і в офіційних матчах [6; 9]. Сучасний футбол вирізняється високим рівнем організації командної взаємодії як у фазі володіння м'ячем, так і без нього. Формування взаєморозуміння відбувається в процесі систематичних тренувань і контрольних ігор, за обов'язкової умови узгодження особистих інтересів спортсменів із командними. На футбольному полі гравці повинні виступати як єдине ціле, взаємно доповнюючи один одного, що стає можливим завдяки спільності тактичного мислення та сумісності в технічному, тактичному й психологічному аспектах [2; 4; 6].

Більшість авторів підкреслюють провідну роль психологічних чинників у підвищенні ефективності ігрового (тактичного) мислення спортсменів в ігрових видах спорту. Зокрема, необхідною є систематична робота тренера, спрямована на вдосконалення зорового сприйняття (обсягу та глибини поля зору), спеціалізованого сприйняття м'яча, часу і простору, а також розвитку уваги (її обсягу, інтенсивності та здатності до переключення) і сенсомоторних реакцій спортсменів [2; 6; 7; 9].

Метою є аналіз техніко-тактичної підготовленості висококваліфікованих футболістів.

Матеріали та методи. Було використано методи дослідження: теоретичний аналіз та синтез науково-методичної літератури; педагогічне спостереження; контроль та оцінка показників техніко-тактичних дій; методи математичної статистики.

Результати дослідження. Критерії оцінки техніко-тактичної підготовленості та якості гри футболістів в атаці були визначені на основі наукової роботи «Показники колективних та індивідуальних техніко-тактичних дій як критерії оцінки якості гри у футбол» (М. S. Polishkis), звісно, із доданням окремих пунктів, що відповідають сучасним вимогам до сучасної гри у футбол.

Розподіл передач між гравцями команди допомагає оцінити рівень взаємодії футболістів, а також ефективність їхньої ігрової співпраці. Для цього необхідно зафіксувати загальну кількість передач, а також визначити обсяг невдалих спроб. На спеціальному бланку із розміткою футбольного поля графічно позначаються лише системні взаємодії між гравцями. Для їхнього аналізу обчислюється загальна кількість передач у матчі, після чого застосовуються квартилі, які ділять весь масив передач на чотири частини. Виділяються такі рівні взаємодії: низький, нижче середнього, вище

середнього та високий. Графічно на схемі відображаються лише зв'язки високого рівня і ті, що перевищують середній рівень [2; 7]. Отримана структура ігрових взаємодій демонструє ступінь «тактичної різнобічності» футболістів, а також їхню психологічну сумісність або несумісність. Це є важливим фактором для досягнення ігрового взаєморозуміння та злагодженості дій у рамках команди. Раніше в практиці аналізу змагальної діяльності уже застосовувався графічний підхід.

Інформативними показниками в аналізі гри у футболі вважаються кількісні значення техніко-тактичних дій у штрафному майданчику суперника, зокрема, точні передачі м'яча до штрафної зони або удари по воротах зі штрафного. Для досягнення результату найчастіше достатньо одного удару зі штрафного майданчика, щоб забити гол. Однак якщо у команди протягом кількох матчів спостерігається недостатня кількість епізодів гри в штрафній зоні суперника, вона не може бути кваліфікована як команда професійного рівня. Для гравців високого класу характерною є участь у не менше ніж 17-20 епізодах гри в штрафній зоні суперника. Результати досліджень і спостережень між командами демонструють, що достовірного статистичного зв'язку між загальною кількістю ударів по воротах і результатом гри немає. Водночас кількість ударів у зону воріт команди-переможця незмінно вища за відповідний показник у команди, що зазнала поразки. Цей параметр було враховано під час складання аналітичних звітів про Чемпіонати світу з футболу ФІФА 2018 та 2022. Таким чином, кількість техніко-тактичних дій у штрафній зоні суперника, особливо удари по воротах зі штрафного, однозначно впливає на результат гри. У рамках цього дослідження цей показник також використовувався для оцінки ефективності атакуючих дій у командному спорті [10; 11; 12].

Щоб зробити графічний аналіз передач у процесі гри, було пронумеровано футболістів (рис. 1).

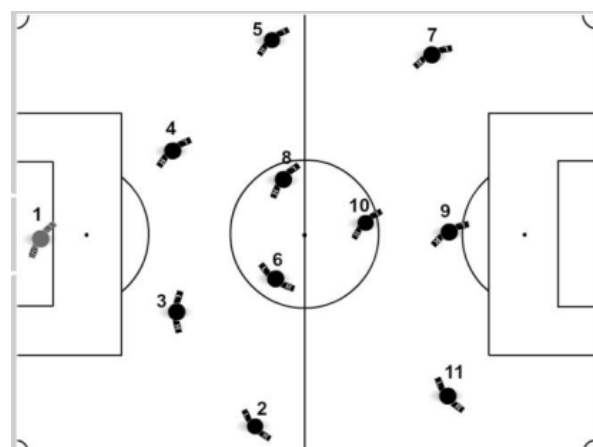
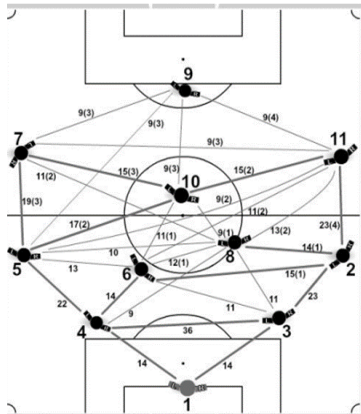

Рис. 1. Розміщення футболістів по номерам

Розглядаючи схему 1-4-3-3 та розміщення команди: № 1 – воротар; № 3, 4 – центральні захисники; № 2, 5 – флангові; № 6, 8, 10 – центральні півзахисники; № 7, 11 – крайні нападники; №9 – центральний нападник. Дана нумерація пропонується закордонними фахівцями у галузі футболу [5; 7; 12].

У трьох зонах було зафіксовано 30 взаємодій (13 – мали високий рівень і 17 – рівень вище середнього) (рис. 2).

цифри – число передач у процесі гри;
цифри у дужках – неточні передачі;
жирні лінії – зв'язка з високим рівнем взаємодії.

Рис. 2. Кількість передач, зроблених футболістами

Логічно буде проаналізувати поділ передач між футболістами окремо по кожній зоні.

Стосовно зони 1 можна констатувати 113,2 передач із браком 8,8 %, які зробили гравці (рис. 3).

Рис. 3. Передачі у зоні 1

Варіаційний ряд зони 1:

- 0 передач – низький,
- 1 – нижче середнього,
- 2 – вище середнього,
- >2 – високий.

Отже, ігровий зв'язок у зоні 1 фіксується, коли футболісти роблять від 2 передач. Всього було 24 ігрові зв'язки, де 13 – високий рівень і 11 – вище середнього. Графічний аналіз розподілу передач між футболістами дає загальну картину атаки в зоні 1:

- 1) найбільше взаємодій (8) у воротаря (№1);
- 7 – високого рівня та неточні дії із №7, №9 та №11;
- 2) №7, №9, №11 – нападники;
- 3) №2, №9, №5, №9 – неточні передачі.

У зоні 2 зроблено 297,1 передач із браком 10,1%. Варіаційний ряд зони 2:

- <3 передач – низький,
- 3 – нижче середнього,
- 4-8 – вище середнього,
- >8 – високий.

Сума взаємодій становить 33 (11 – високий рівень і 22 – вище середнього) (рис. 4).

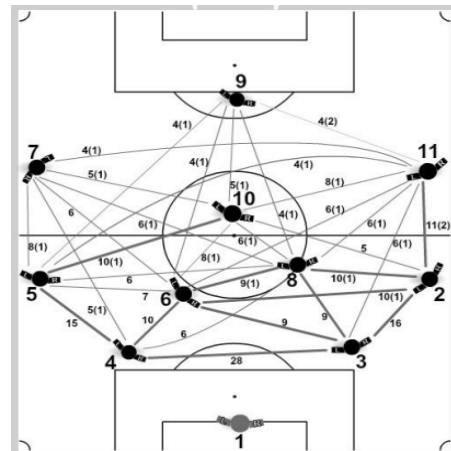

Рис. 4. Передачі у зоні 2

Графічний аналіз розподілу передач між футболістами дає загальну картину зони 2:

- 1) №2, №3, №4, №5 – атакуючі дії на початку гри;
- 2) №6, №8, №10 – характерний високий рівень взаємодій;
- 3) №7, №9, №11 – рівна кількість точних і неточних передач, а також активна взаємодія №9 з №11;
- 4) решта гравців команди – характерною є перевага точних передач.

Щодо зони 3, то футболісти в середньому здійснюють 119 передач із найбільшою кількістю браку – 17,6% (рис. 5).

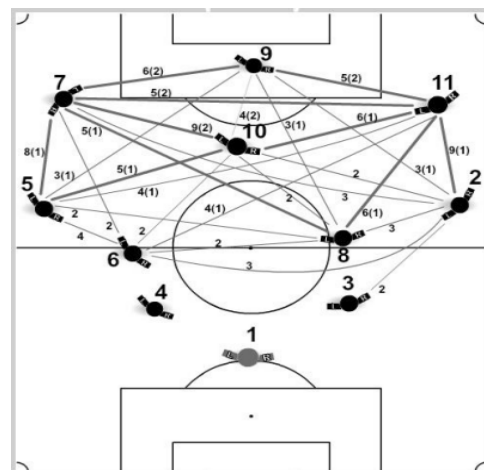

Рис. 5. Передачі у зоні 3

Варіаційний ряд взаємодій зони 3:

- 0 передач – низький,
- 1 – нижче середнього,
- 2-4 – вище середнього,
- >4 – високий.

Графічний аналіз розподілу передач між футболістами дає загальну картину зони 3:

1) №9, №10 – рівна кількість точних та неточних передач;

2) решта гравців – точні передачі;

3) №5 і №7, №2 і №11 – високий рівень взаємодії;

4) №5 – 6 зв'язків зі своєю командою;

5) №2 – 5 зв'язків зі своєю командою;

Підсумовуючи вище зазначене, можна наголосити, що графіки окремих зон дають змогу відобразити сучасну тенденцію передач під час атакуючих дій на змаганнях висококваліфікованих футболістів. Кількісна характеристика техніко-тактичних дій на штрафному майданчику суперників дала можливість оцінити ефективність атакуючих дій гравців, зокрема число ударів у зону воріт. Це головний показник визначає результат гри. Футболісти високої кваліфікації мають середній показник ТТД 33,2 при браку 45%. Фахівці наголошують на припустимому мінімальному числу 17–20 дій [6; 8; 10].

Слід зазначати, що команда футболістів робить в середньому 9 ударів з меж штрафної ділянки із браком 43,6%. Тактична система 1-4-3-3 із можливими варіаціями ставить високі вимоги до технічної і фізичної підготовленості та роботи усіх когнітивних процесів гравців.

Обрана тактична система характеризується наявністю універсальних гравців та гнучкістю тактичних побудов. Це досягається шляхом контролю м'яча переважно у поступовому нападі зі зміною напрямку атаки. Взаємозамінність гравців середньої лінії та лінії атаки забезпечує тактичну гнучкість. Активна участь крайніх захисників у нападі сприяє динамічності тактичної побудови. Футболісти точно просуваються вперед із зони оборони до середньої зони за допомогою коротких і середніх передач. Потрапляння у зону атаки і штрафну площу суперника досягається через гру в один-два торкання, «стінку», обведення та активне включення атакуючих півзахисників [6; 8; 12].

Техніко-тактичні дії виконуються з мінімальною кількістю помилок. Атаки здійснюються як через центр, так і з флангів, залежно від тактики суперника. Необхідно суворо дотримуватися ігрової дисципліни для підтримки балансу між атакою та обороною, оскільки перехідні фази часто є вирішальними для створення гольових моментів і забиття голів. Важливу роль відіграє ментальність і психологічна підготовка футболістів, які повинні бути здатні агресивно вести боротьбу за простір і м'яч. За допомогою графічного аналізу встановлено зв'язок між груповими тактичними діями професійних футболістів у нападі та системою гри 1-4-3-3 у різних зонах футбольного поля.

Для зони 1 характерними є взаємодії за рахунок коротких та середніх передач:

1) №1 – воротар має високу технічну підготовленість; починає атаки по центру та через фланг залежно від розташування суперників;

2) №2, №3, №4, №5 – лінія оборони;

3) №6 – опорний півзахисник

У зоні 2 основними гравцями на початку та розвитку атаки є:

1) №2, №3, №4, №5 – захисники;

2) №6, №8, №10 – центральні півзахисники;

3) №7, №9, №11 – лінія атаки, яка активно взаємодіє у середній зоні;

4) №3, №4 – починають атаки команди через крайніх захисників, гравців середньої лінії та лінії атаки. Гравці середньої лінії та лінії атаки міняються позиціями розташування і створюють чисельну перевагу на різних частинах футбольного поля.

Для зони 3 характерними є взаємодії:

1) №7, №11 – ведуть гру здебільшого по центру поля і цим створюють ситуацію 3 в 2 та залишають фланги для №2, №5;

2) №10 для здійснення атаки міняється місцем з №9.

Отже, гра поділяється на три ключові фази: атака, оборона та перехідна фаза між ними, що забезпечує плавний перехід від однієї тактичної стадії до іншої. Атака буває двох типів: власне атака та контратака, які суттєво різняться за характером організації, швидкістю проведення та вибором засобів. Швидкість атаки залежить від часу її виконання, і вона може бути як швидкою, так і повільною, ритмічною чи аритмічною, залежно від стратегічних цілей команди, її ігрового рівня, майстерності гравців та обраної тактичної системи. Атака зазвичай проходить три стадії: організація (початок), розвиток і завершення. Її розпочинають після того, як м'яч залишає межі поля або суддя фіксує порушення правил гри. Організація атаки часто передбачає паузи різної тривалості. М'яч повертається в гру за допомогою штрафного чи вільного удару в разі порушення, або ж через вкидання з бічної лінії чи призначення «спірного». У випадку вкидання м'яч у гру вводять гравці руками, тоді як під час «спірного» це робить суддя. Початковий етап атаки є критично важливим, оскільки він визначає її подальший розвиток і ефективність. Неточна перша передача або затримка її виконання можуть призвести до зриву атаки. Завдання команди на цьому етапі – правильно вибрати вид передачі, її характер і оптимальний момент для започаткування. Перша передача може як привести до загострення гри та поступального руху в атаці, так і одразу спрямувати м'яч на завершальний удар у ворота. Однак вона також може бути нецільовою, наприклад, у вигляді короткої передачі. Команда, яка навмисно затягує старт атаки через численні короткі поперечні передачі або передачі назад без значного просування вперед, демонструє неповагу до суперників та глядачів. Таке пасивне ведення гри, навіть при обґрунтуванні тактичними міркуваннями, не сприяє розвитку спортивного духу.

Аналіз тактичних дій професійних команд європейських клубів дозволяє виділити корисні принципи для побудови теоретичної моделі підготовки як професійних, так і юнацьких команд. Ці висновки можна успішно застосовувати для вдосконалення змагальної діяльності і створення більш результативних тактичних підходів.

Висновки. Графіки окремих зон дають змогу відобразити сучасну тенденцію передач під час атакуючих дій на змаганнях висококваліфікованих футболістів. Кількісна характеристика техніко-тактичних дій на штрафному майданчику суперників дала можливість оцінити ефективність атакуючих дій гравців, зокрема число ударів у зону воріт. Це головний показник визначає результат гри. Футболісти високої кваліфікації

мають середній показник ТТД 33,2 при браку 45%. Фахівці наголошують на припустимому мінімальному числу 17–20 дій.

Слід зазначати, що команда футболістів робить в середньому 9 ударів з меж штрафної ділянки із браком 43,6%. Тактична система 1-4-3-3 із можливими варіаціями ставить високі вимоги до технічної і фізичної підготовленості та роботи усіх когнітивних процесів гравців. Оборона тактична система характеризується наявністю універсальних гравців та гнучкістю тактичних побудов. Футболісти точно просуюваються вперед із зони оборони до середньої

зони за допомогою коротких і середніх передач. Потрапляння у зону атаки і штрафну площу суперника досягається через гру в один-два торкання, «стінку», обведення та активне включення атакуючих півзахисників.

Науковий інтерес становлять техніко-тактичні дії, що виконуються з мінімальною кількістю помилок. Це зумовлює потребу подальшого аналізу ефективних ігор та дослідження атакуючих дій. Що сприяли б балансу між атакою та обороною, оскільки перехідні фази часто є вирішальними для створення гольових моментів і забиття голів.

Література:

1. Перевозник В. І. Теорія та методика футболу. Навчальний посібник для слухачів курсів підвищення кваліфікації. Харків. 2019. 101 с.
2. Петришин О. В., Шаповал Є. Ю. Футбол: від початківця до професіонала : навч. посіб. [для студентів закладів вищої освіти] ; МОЗ України, УМСА, Каф. фіз. виховання та здоров'я, фіз. реабілітації, спорт. медицини. Полтава: Сімон, 2019. 117 с.
3. Теоретико-методичні основи управління процесом підготовки спортсменів різної кваліфікації: колективна монографія / за заг. ред. В. М. Костюкевича. Вінниця: ТОВ «Планер», 2018. 418 с.
4. Davids K. How small-sided and conditioned games enhance acquisition of movement and decision-making skills. *Exercise and Sport Sciences Reviews*. 2023. № 41. P. 154–161.
5. Doewes R. The effect of small sided games training method on football basic skills of dribbling and passing in Indonesian players aged 10-12 years. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 2020. Vol. 29, №3s. P. 429–441.
6. Fernández-Espínola C. Small-Sided Games as a Methodological Resource for Team Sports Teaching: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020. №17 (6). P 128–131.
7. Gabbett T. Game-Based Training for Improving Skill and Physical Fitness in Team Sport Athletes. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2019. Vol. 4(2). P. 273–283.
8. Gomez-Piqueras P., Gonzalez-Villora S., Castellano J. Relation between the physical demands and success in professional soccer players. *Journal of Human Sport and Exercise*. 2019. №14. P. 1–11.
9. Leibo, W., Lisenchuk, G., Stasiuk, I., Marzec, A., Zhigadlo, G., Leleka, V., Bogatyrev, K., Derkach, V., Adamenko, O., & Slavitiak, O. Training Process Structure of Highly Skilled Players in Mini-Football during the Competitive Period. *Sport Mont*. 2021. №19 (S2). P. 17–22.
10. Miguel M., Oliveira R., Loureiro N., García-Rubio J.r, Ibáñez S. J.. Load Measures in Training/Match Monitoring in Soccer: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Mar; 18(5). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7967450/>
11. Technical Report FIFA World Cup 2018. <https://resources.fifa.com/image/upload/2018-fifa-world-cup-russia-technical-studygroup-report.pdf?cloudid=arwwufph1xhdgiqt9mk> (period of visit: 07.12.2019).
12. Technical Report FIFA World Cup 2024. https://fifpro.org/media/ad4lyibk/en_pwm_men-s-annual-report-2024.pdf

References:

1. Perevoznyk V. I. (2019). Theory and methodology of football. Kharkiv [in Ukrainian].
2. Petryshyn O. V., & Shapoval, Ye. Yu. (2019). Football: From beginner to professional. Poltava: Simon [in Ukrainian].
3. Kostyukevych V. M. (Ed.). (2018). Theoretical and methodological foundations of managing the training process of athletes of different qualifications. Vinnytsia: Planer [in Ukrainian].
4. Davids K. How small-sided and conditioned games enhance acquisition of movement and decision-making skills. *Exercise and Sport Sciences Reviews*. 2023. № 41. P. 154-161 [in English].
5. Doewes R. The effect of small sided games training method on football basic skills of dribbling and passing in Indonesian players aged 10-12 years. *International Journal of Advanced Science and Technology*. 2020. Vol. 29, №3s. P. 429–441 [in English].
6. Fernández-Espínola C. Small-Sided Games as a Methodological Resource for Team Sports Teaching: A Systematic Review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2020. №17 (6). P 128–131 [in English].
7. Gabbett T. Game-Based Training for Improving Skill and Physical Fitness in Team Sport Athletes. *International Journal of Sports Science & Coaching*. 2019. Vol. 4(2). P. 273–283. [in English].
8. Gomez-Piqueras P., Gonzalez-Villora S., Castellano J. Relation between the physical demands and success in professional soccer players. *Journal of Human Sport and Exercise*. 2019. №14. P. 1–11. [in English].
9. Leibo W., Lisenchuk G., Stasiuk I., Marzec A., Zhigadlo G., Leleka V., Bogatyrev K., Derkach V., Adamenko O., & Slavitiak O. Training Process Structure of Highly Skilled Players in Mini-Football during the Competitive Period. *Sport Mont*. 2021. №19 (S2). P. 17–22. [in English].
10. Miguel M., Oliveira R., Loureiro N., García-Rubio J.r, Ibáñez S. J.. Load Measures in Training/Match Monitoring in Soccer: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2021 Mar; 18(5). <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7967450/> [in English].
11. Technical Report FIFA World Cup 2018. URL: <https://resources.fifa.com/image/upload/2018-fifa-world-cup-russia-technical-studygroup-report.pdf?cloudid=arwwufph1xhdgiqt9mk> (period of visit: 07.12.2019). [in English].
12. Technical Report FIFA World Cup 2024. https://fifpro.org/media/ad4lyibk/en_pwm_men-s-annual-report-2024.pdf [in English]

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.05.2026